

Vuoden 2026 talousarvio ja taloussuunnitelmavuodet 2026-2028 sekä hyvinvointisuunnitelma 2026-2029

Kunnanhallitus 03.11.2025 § 257
50/02.02.00/2025

Valmistelu/lisätiedot

talouspäälikkö Kaija-Leena Tuomisto, puh. 040-836 2153 tai
etunimi.sukunimi@askola.fi

Talousarvio 2026 suunnitteluohjeet ja talousarvioraamin kunnanhallitus hyväksyi 13.8.2025. Vuonna 2025 voimassa oleva kuntastrategia sekä kunnanvaltuuston 1.9.2025 hyväksymä tulevaisuusohjelma talouden tasapainottamiseksi ohjaavat talousarvio 2026 valmistelua. Talousarvion tavoitteena on edelleen panostaa kunnan ja kuntalaisten elinvoimaan ja hyvinvointiin.

Lisäksi kuntalain 110 § ohjeistaa talousarvion laadintaa näin: "Talousarvio ja -suunnitelma valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidystä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota."

Vuosi 2026 on tulorahoituksen (verotulot, valtionosuudet, toimintatuotot, rahoitustuotot) ennustettavuuden osalta haasteellista. Verojen kertymäksi arvioidaan 12,9 miljoonaa euroa, valtionosuuksien arvio on 3,4 miljoonaa euroa, toimintatuottoja 3,6 miljoonaa euroa ja rahoitustuotot 0,9 miljoonaa euroa. Tulorahoituksen osana toimintatuottojen kertymä alentaa kunnan talousarviossa sotepe-kiinteistöjen (sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen käytössä olevat kiinteistöt) yhtiöittämiseen varautuminen eli näiden kiinteistöjen toimintatuotot eivät ole kunnan talousarviossa vuoden 2026 osalta mukana tuotoissa. Kokonaisuudessaan tulorahoituksen kertymäärä verrattuna kuluvaan vuoteen on samalla tasolla. Suunnitelmavuosien osalta tulorahoitukseen vaikuttava valtionosuusudistus 1.1.2027 alkaen ei ole vielä selvillä, joten ennustettavuus tämän osalta on erityisen huono.

Toimintakuluja on talousarviossa 18,5 miljoonaa euroa, joka on vajaa 650 000 euroa vähemmän kuin kuluvan vuoden muutettu talousarvio. Toimintakulujen kasvua lisää työehtosopimusten mukaiset palkankorotukset, joiden vaikutus on 2,9 prosenttia vuonna 2026. Ja toisaalta taas toimintakuluja vähentää kunnan talousarviossa sotepe-kiinteistöjen (sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen käytössä

olevat kiinteistöt) yhtiöittämiseen varautuminen eli toimintakulut eivät ole kunnan talousarviossa.

Sitova toimintakate, joka muodostuu eri palvelualueiden sitovista toimintakatteista, on 14,9 miljoonaa euroa. Toimintakate on vajaa 250 000 euroa pienempi kuin muutettu talousarvio 2025. Tämä tarkoittaa, että kunnan talous olisi kehittymässä parempaan suuntaan, koska toimintakulut ovat pienemmät kuin toimintatulot eli käytännössä tarkoittaisi mm. että menojen kasvua on hillitty.

Verotulojen (tulovero, kiinteistövero, yhteisövero) on arvioitu kasvavan kohtuullisen hyvän työllisyystilanteen sekä ansiotason nousun ja samaan aikaan varovaisesti arvioidun talouskasvun seurauksena yhteensä noin 0,6 miljoonaa euroa. Valtionosuuksien kertymä on arvioitu samaan tasoon kuluvan vuoden kanssa. Rahoituserät sisältävät vieraan pääoman korkokulut sekä sijoitustoiminnan tulot ja menot. Lainakannan kasvu ja korkokannan muutokset heijastuvat korkotulojen kasvuun maltillisesti.

Poistojen määrään kasvattavasti vaikuttaa kuluvana vuonna valmistuvat kiinteistöinvestoinnit, mutta toisaalta samaan aikaan poistojen määrään vähentää sotepe-kiinteistöjen poistojen siirto yhtiölle. Poistotaso pysyy suunnilleen saman kuin kuluvana vuonna.

Tilikauden tulostavoite talousarviovuodelle 2026 on noin 32 000 euroa ylijäämäinen. Tulostavoite on reilu 100 000 euroa vähemmän kuin tulevaisuusohjelmassa taloudentasapainottamiseksi määritelty tavoite. Tulostavoitteen jäämisestä tavoitteesta vaikuttaa mm. metsänmyyntitulojen tarkemmat myyntiarviot vuodelle 2026.

Talousarvio 2026 sisältää sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä pelastustoimen käytössä olevien kiinteistöjen (sotepe-yhtiöt) yhtiöittämisen lain velvoittamana 1.1.2026 alkaen. Tämä vaikuttaa kunnan vuokratuottoihin sekä kiinteistön ylläpitomenoihin. Yhtiöittämisselvityksen kunnanhallitus on hyväksynyt 6.10.2025. Konserniosuus sisältää tämän uuden yhtiön talousarvion vuodelle 2026. Yhtiöittämistoimenpiteet ovat selvityksessä ja tarkentuvat sekä selkenevät mm. hyvinvointialueen kanssa käytävien vuokrasopimusneuvotteluiden myötä. Mikäli yhtiöittäminen ei toteudu nyt talousarviossa 2026 suunnitelimen mukaisesti, heijastuu se muutostarpeena sekä kunnan että perustettavan yhtiön talousarvioihin mahdollisesti jo alkuvuodesta 2026.

Jokainen lautakunta on kuntastrategian mukaisesti hyväksynyt lautakuntatasoiset toiminnalliset tavoitteet ja johtanut niistä valtuustotason tavoitteet palvelualueille. Valtuusto hyväksyy nämä esitetyt toiminnalliset tavoitteet euromääräisten tavoitteiden rinnalla.

Investointiesitykset lautakunnista on laadintaohjeen mukaan annettu ja elinympäristölautakunta on käsitellyt investointiesityksiä vuosille 2026-2029 kokouksessaan 7.10.2025. Investointien yhteismääräksi tulevaisuusohjelman myötä määritelty miljoona euroa. Investointiesitys jakaantuu taseryhmittäin ja sitovuuden mukaan seuraavasti:

- talonrakennus 0,25 milj. €
- kiinteät rakenteet ja laitteet 0,69 milj. €
- koneet ja laitteet 0,06 milj. €
- aineeton omaisuus sekä myyntitulot käyttöomaisuudesta yhteensä 0,00 milj. €.

Investoinnit ovat sitovia talousarviovuoden 2026 osalta investointien taseryhmittäin.

Talousarvion sitovuus on esitetty talousarviokirjassa.
Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027-2028 sisältää lautakunnittain käyttötalousosan toiminnalliset ja euromääräiset tavoitteet, investointisuunnitelman vuodelle 2026 sekä rahoitusosan.
Taloussuunnitelmavuodet 2027-2028 ovat suuntaa antavia ja tarkentuvat aina vuosittain talousarviolaadinnan yhteydessä sekä käyttötalouden että investointien osalta.

Lautakuntien päättämät lautakuntatasoiset talousarvioesitykset on koottu omaan dokumenttiin.

Talousarvio 2026 yhteydessä käsitellään myös hyvinvointisuunnitelma vuosille 2026-2029.

Hyvinvointisuunnitelma 2026–2029

Hyvinvointisuunnitelma on osa Askolan kunnan laajaa hyvinvointikertomusta 2025–2029, jonka kertomusosa hyväksyttiin kunnanvaltuustossa toukokuussa 2025. Laaja hyvinvointikertomus asiakirja kokonaisuus on lakiin perustuva asiakirja, joka tulee valmistella kerran valtuustokaudessa ja sen tavoitteita sekä toimenpiteitä päivitetään vuosittain ja niistä raportoidaan valtuustolle. Asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen on kunnan tärkeimpiä tehtäviä (Kuntalaki 210/2015 1§, 37§; Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki 612/2021 6§).

Hyvinvointisuunnitelma pohjautuu kertomusosan nykytilan kuvaukseen ja siinä painotetaan kolmea kunnan strategista tavoitetta; Osallistava ja avoin toimintapa, asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä turvallinen ja viihtyisä elinympäristö. Tavoitteiden lisäksi suunnitelmassa määritellään toimenpiteet, seurantamittarit sekä vastuutahot. Suunnitelma ohjaa kunnan hyvinvointityötä ja sen avulla varmistetaan toiminnan tavoitteellisuus, pitkäjänteisyys sekä yhteistyö eri toimijoiden välillä. Hyvinvointisuunnitelma tähtää kaventamaan kuntalaisten hyvinvointi- ja terveyseroja, parantamaan kuntalaisten elämänlaatua ja vahvistamaan turvallisuuden tunnetta.

Suunnitelma käsittää lasten, nuorten ja lapsiperheiden, työikäisten ja ikäihmisten suunnitelmaosiot ja siinä huomioidaan turvallisuuden, ehkäisevän päihdetyön, osallisuuden, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen kunnassa sekä kestävä kehitys kuntakohtaiset tavoitteet. Nämä yhdessä muodostavat vahvan perustan kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden tukemiselle.

Hyvinvointisuunnitelma 2026–2029 on laadittu moniammatillisessa yhteistyössä, järjestöedustus huomioiden ja kommenttinsa siitä ovat antaneet myös vammais- ja vanhusneuvostot sekä nuorisovaltuusto.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Annu Räsänen

Päätösehdotus

Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle hyväksyttäväksi talousarvion 2026, taloussuunnitelmavuodet 2026-2028 ja hyvinvointisuunnitelman 2026-2029.

Kunnanhallitus hyväksyy talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden perusteet osana talousarviokirjaa. Lisäksi kunnanhallitus antaa oikeudet teknisiin korjauksiin kunnanjohtajalle ja talouspäälikölle.

Päätös

Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti.

Merkitään pöytäkirjaan, että hyvinvointikoordinaattori Johanna Viuhko oli klo 17.28-17.42 ja talouspäällikkö Kaija-Leena Tuomisto oli klo 17.28-18.18 asiantuntijoina tämän pykälän käsittelyn ajan.

Täytäntöönpano

valtuusto